

Bewonersparticipatie in de Rotterdamse focuswijken

EEN ONDERZOEK NAAR DE INVULLING EN VORMGEVING VAN BEWONERSPARTICIPATIE
IN ROTTERDAM

INHOUD

INTRODUCTIE

LITERATUURONDERZOEK

PRAKTIJKONDERZOEK

CONCLUSIE

AANBEVELING – REFLECTIE

AANLEIDING

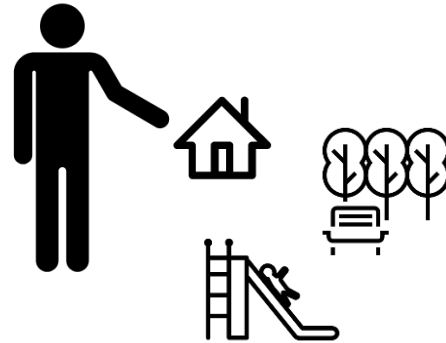
''Overheid en maatschappelijke instellingen zijn de laatste jaren continu op zoek naar voldoende cement om de kloof te dichten die tussen hen en hun burgers, cliënten of klanten is ontstaan'' (Maarsen & Van den Berg, 2014).

AANLEIDING

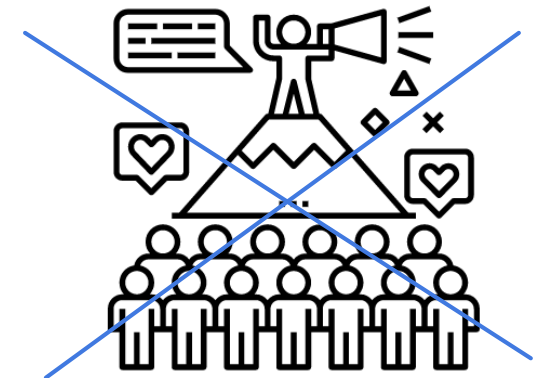
Gemeente

Bewoners

?

AANLEIDING

Bewoners

+

= Minder participatie

Individuele kenmerken bewoners

Buurten

- Hoger opgeleiden participeren meer dan laagopgeleiden.
- Bewoners zonder migratieachtergrond meer dan bewoners met een migratieachtergrond.
- Eigenhuisbezitters meer dan huurders.
- Bewoners met veel contact en binding met de buurt participeren meer, vergeleken met bewoners met weinig contact en binding.

Krachtwijken (focuswijken)

AANLEIDING

Krachtwijken (focuswijken)

Woonvisie 2015

+

=

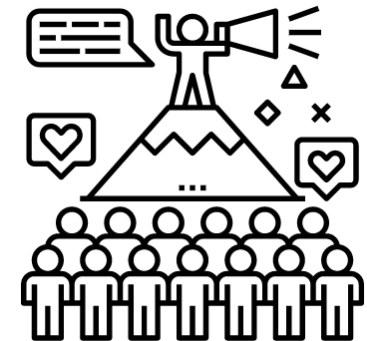
- Extra druk op focuswijken (met lage participatie graad)
- Beslissingen ten aanzien leefomgeving bewoner
- Afbreken sociale woningen, meer koopwoningen bouwen
- Andere concentratie bevolking

Participatie ?

PROBLEEMSTELLING

TEGENSCHRIJD OVERHEID

Woonvisie 2015

Hardmaken voor bewonersparticipatie

ONDERZOEKSVRAAG

***Hoe wordt er op dit moment in Rotterdam inhoud en vorm
gegeven aan bewonersparticipatie?***

Introductie

Aanleiding

Probleemstelling

Onderzoeksvraag

Doelstelling

Onderzoekopzet &

Methodologie

Doel van het onderzoek

Wat is de stand van zaken rond
bewonersparticipatie in de wijken van
Rotterdam waar de woonvisie inslaat?

Onderzoeksoopzet & methodologie

Introductie

Aanleiding

Probleemstelling

Onderzoeksvraag

Doelstelling

**Onderzoeksoopzet &
Methodologie**

Figuur 1.1: Analyse schema bewonersparticipatie in Rotterdam

LITERATUUR- ONDERZOEK

DEELVRAAG 1:

HOE WORDT IN DE LITERATUUR
BEWONERSPARTICIPATIE BENADERD
DOOR PROFESSIONALS?

BENADERING

Definitievorming

Motieven

Perspectief: Object-subject

Definitie van bewonersparticipatie

De mate waarin bewoners betrokken zijn, variërend van een geringe tot een zeer grote deelname aan veranderingen in hun woonomgeving en hun mate van invloed hierin.

BENADERING

Definitievorming

Motieven

Perspectief: Object-subject

Motieven

Perspectief afhankelijk
Verbonden met elkaar

Hoofdmotieven
1. Vertegenwoordiger • Legitimiteit • Representativiteit
2. Toedoen bewoner • Capaciteit • Deskundigheid • Behoeft
3. Netwerk • Sociale cohesie • Verticale cohesie • Sociale doelen bewoner
4. Proces • Geld/tijd • Fasering • Aanpak

Tabel 2.1: Overzicht van de hoofdmotieven (gebaseerd op: Van Marissing 2008; Flache & Koekkoek, 2009; Raad voor het Openbaar Bestuur, 2005; VROM, 2005; Van Bergeijk e.a., 2008 en VROM-Raad 2002)

BENADERING

Definitievorming

Motieven

Perspectief: Object-
subject

Perspectief: object-subject

<i>Benadering</i>	Hoedanigheid bewoner	Eigenschappen
Object	1.a Kenmerk	– Persoonlijke kenmerken
	1.b Kenner van de wijk/ervaringsdeskundige	– Kennisbron
Subject	2.a Belanghebbende collectief	– Vertegenwoordiger
	2.b Belanghebbende individueel	– Intermediair
		– Huurder
		– Eigenaar
	3. Groepslid/sociaal wezen	– Sociale cohesie
	4. Signalerend/ mede herkennend	– Acterende partij
	5. Machtspositie	– Invloed (machtsfactor)

Tabel 2.2: Hoedanigheden van bewoners in een wijk (gebaseerd op Ouwehand, 2017, Ouwehand et al., 2008, Fortuin & Ouwehand, 2003).

UITWERKING

Motieven

Perspectief: object-subject

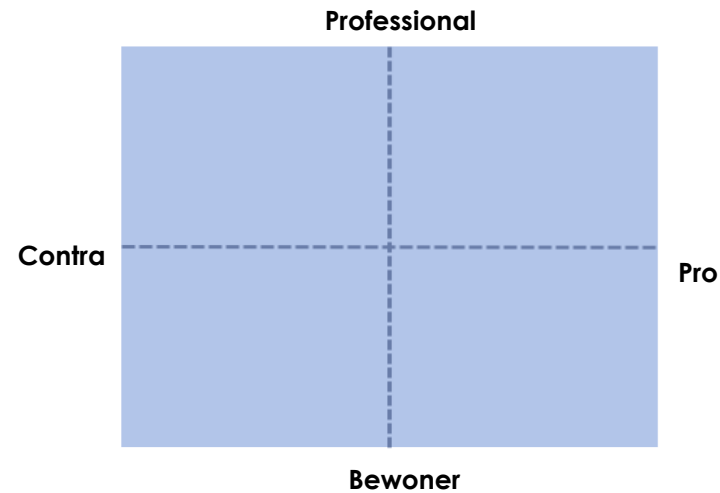
Raamwerk

Motieven

Perspectief: succes- knelpunten

Perspectief: pro-contra

KWARDRANT

*Benadering middels perspectieven,
GEEN VASTE POSITIE

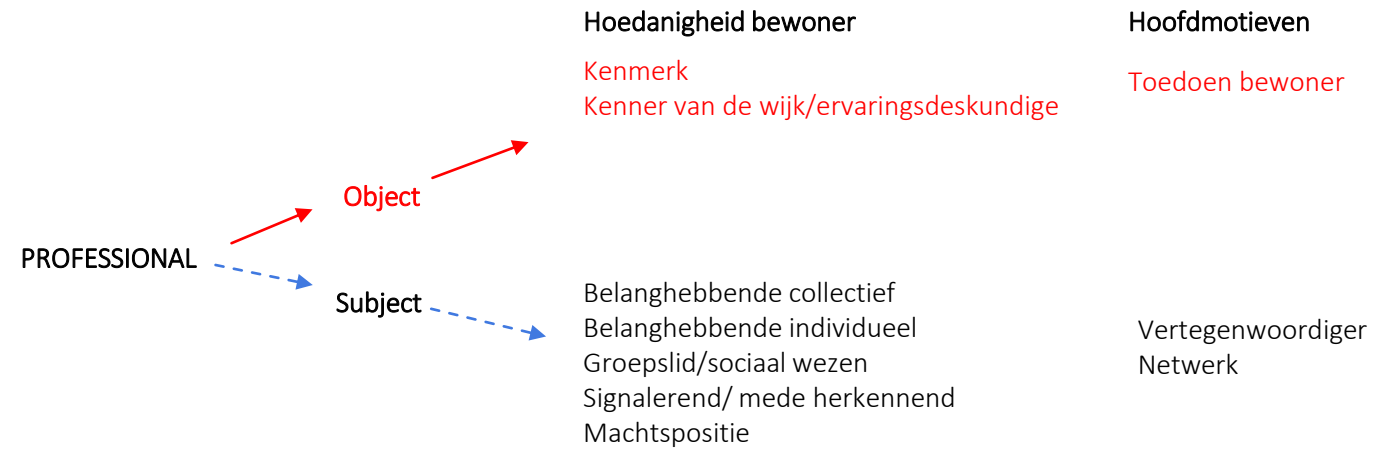
UITWERKING

Motieven

**Perspectief: object-
subject**

Raamwerk

Perspectief: object - subject

Figuur 2.3: Illustratie object-subject perspectief met hoofdmotieven (gebaseerd op paragraaf 2.2)

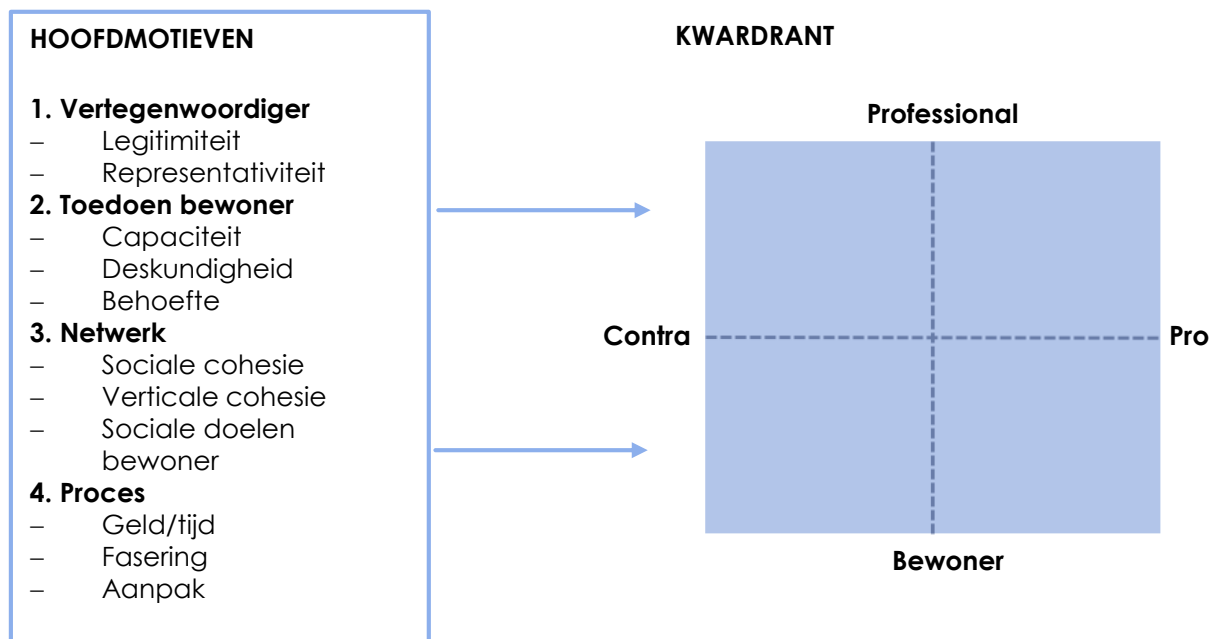
UITWERKING

Professionals

Bewoners

Raamwerk

RAAMWERK

Figuur 2.4: Schematische weergave theoretische kader (Raamwerk)

PRAKTIJK- ONDERZOEK

DOCUMENTENONDERZOEK
VERKENNINGSGESPREKKEN
CASESTUDIES

DEELVRAAG 2

Hoe wordt bewonersparticipatie benaderd door professionals in Rotterdam?

Praktijkonderzoek

Documentenonderzoek

Verkenningsgesprekken

Casestudies

Documentenonderzoek

Toolkit

- ▶ Participatie goed geregeld
- ▶ Geen vaste blueprint

Krachtwijken(focuswijken)

- ▶ Betrokkenheid bewoners afgenomen
- ▶ NPRZ (gebiedscommissies)

Verkenning- gesprekken

Interviews

Bevindingen

Benadering

Interviews

- ▶ Gemeente Rotterdam: 6 professionals
- ▶ Woonstad: 4 professionals
- ▶ Andere instanties: 3 professionals.

Verkenning- gesprekken

Interviews

Bevinding

Benadering

Bevindingen

Vershil in benadering bewonersparticipatie

Bevinding 1: Onderling verschil tussen professionals

→ positie

Bevinding 2: Gebiedsvisie en uitvoeringsniveau

Verkenning- gesprekken

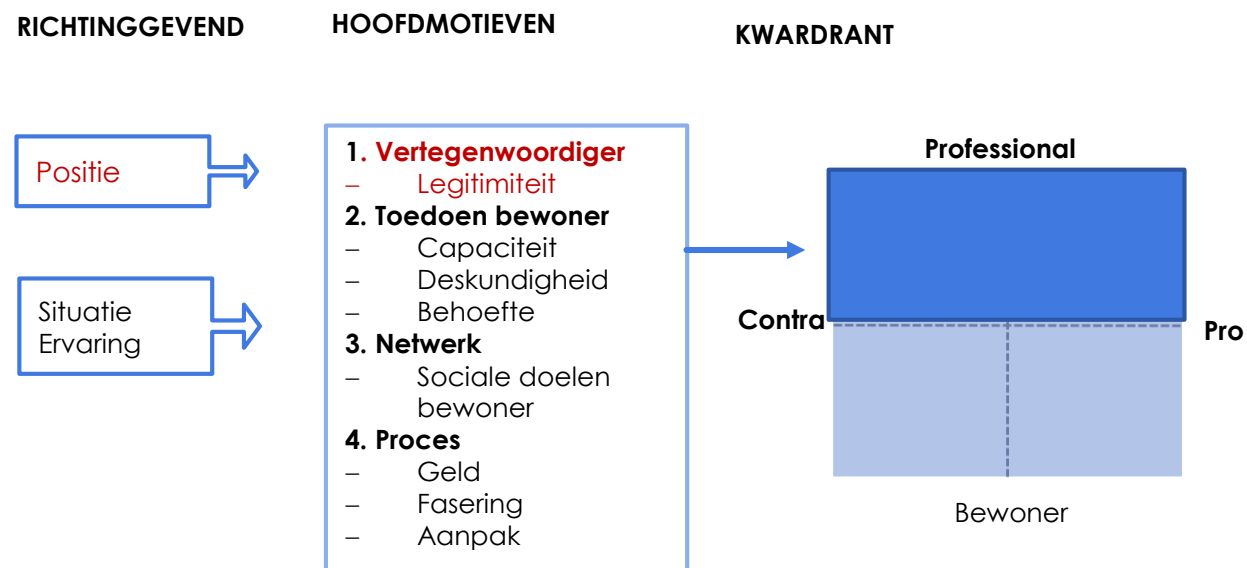
Interviews

Bevindingen

Benadering

Bevinding 1

Verschillende indelingen motieven

Figuur 3.3: schematische weergave uitkomsten motieven professionals voorverkenningsgespreken.

Verkenning- gesprekken

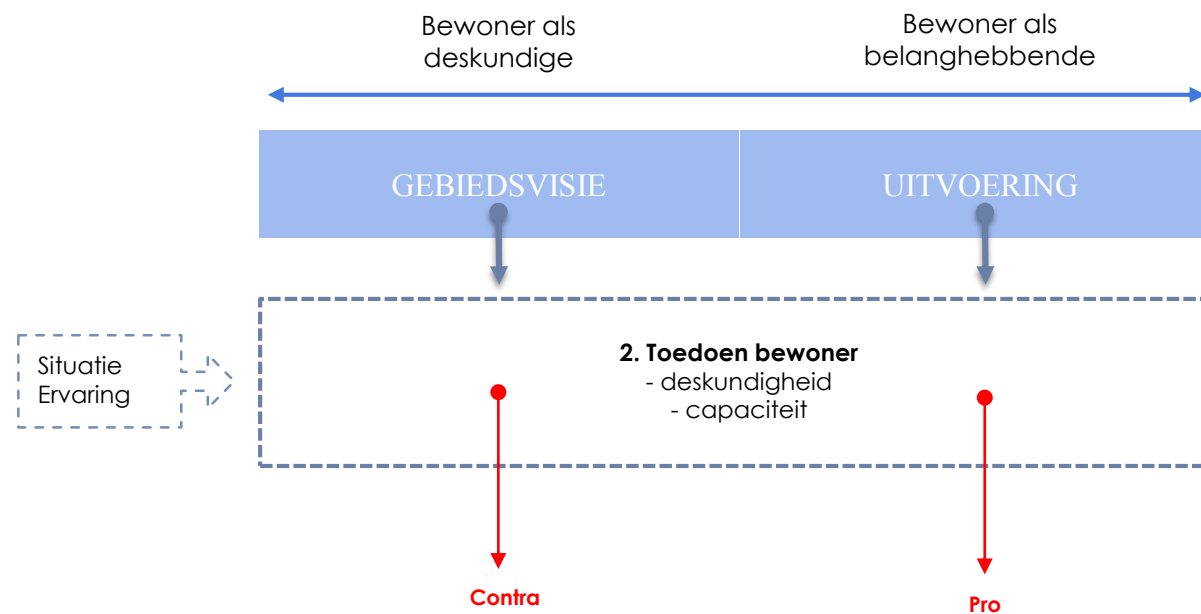
Interviews

Bevindingen

Benadering

Bevinding 2

Gebiedsvisie en uitvoeringsniveau

Verkenning- gesprekken

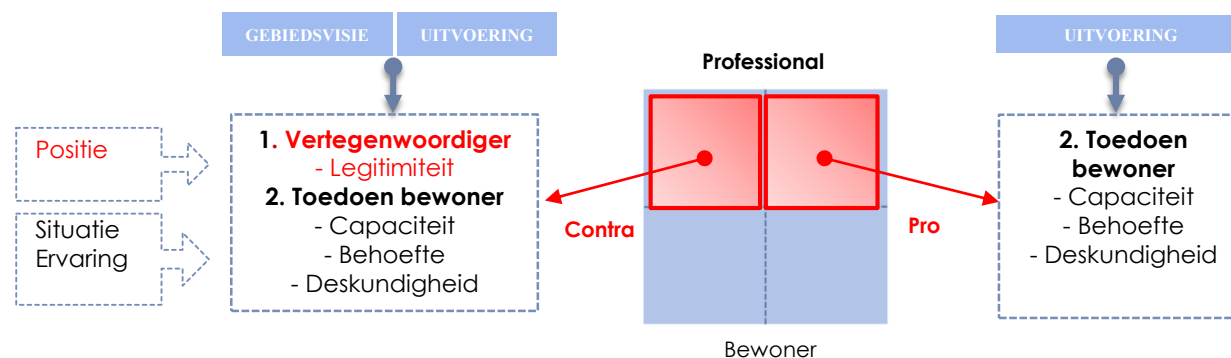
Interviews

Bevindingen

Benadering

Benadering van professionals in Rotterdam

- ▶ Geen inzet Toolkit
- ▶ Toedoen bewoner pro en contra

Figuur 3.6: Schematische overzicht resultaten motieven welke boventoon voeren bij de professionals.

Verkenning- gesprekken

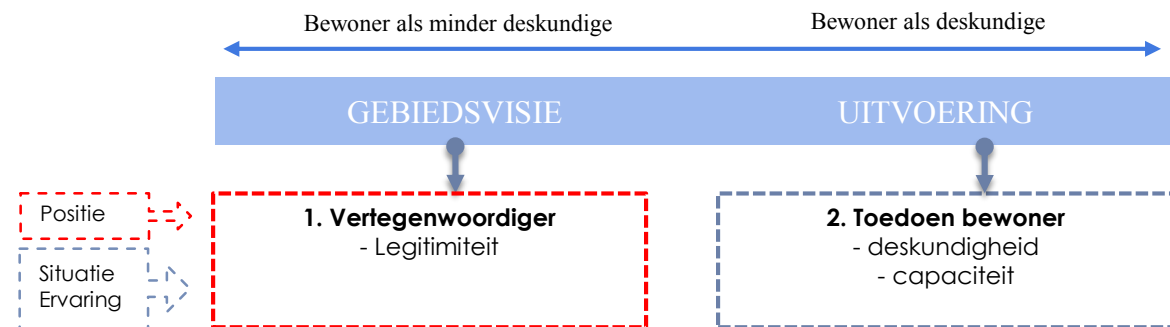
Interviews

Bevindingen

Benadering

Benadering van professionals in Rotterdam

- ▶ Minder sterk toedoen bewoner
- ▶ Verschillen twee niveaus → legitimiteit

Figuur 3.7: Schematische overzicht van resultaten op de twee niveaus.

Machtswestie

of

Proceskwestie ?

DEELVRAAG 3

Wat is de praktijk van bewonersparticipatie in Rotterdam en hoe wordt dat gewaardeerd door bewoners

Praktijkonderzoek

Documentenonderzoek

Verkenningsgesprekken

Casestudies

Casestudies

Twee niveaus

- ▶ Gebiedsvisie : Tarwewijk
- ▶ Uitvoeringsplan : Mijntbuurt

Interviews

- ▶ 4 professionals
- ▶ 13 bewoners

Casestudies

Opzet interviews

Gebiedsvisie

Uitvoeringsniveau

Bevindingen

DE CASESTUDIES

Gebiedsvisie: Tarwewijk

Uitvoeringsniveau: Mijnkintbuurt

Gebiedsvisie: TARWEWIJK

- ▶ 12.000 inwoners
- ▶ Focuswijk (NPRZ)

Uitvoering: MIJNKINTBUURT

- ▶ Appartementen van rond de 1940
- ▶ Redelijk onderhoud nodig
- ▶ Concrete plannen

Casestudies

Geen betrokkenheid bewoners

MOTIEVEN PROFESSIONALS

Hoofdmotieven professionals	Motieven
1. <i>Vertegenwoordiger</i>	Legitimiteit – Woonvisie/NPRZ Representativiteit
2. <i>Toedoen bewoner</i>	Capaciteit – (Basis)behoeftes Behoefte – Bewoners geen behoefte – Grote doorstroming – Tevredenheid en begrip plannen
3. <i>Netwerk</i>	Sociale cohesie/Sociale doelen – Geen sociale samenhang – Doorstroming
4. <i>Proces</i>	Geld – Onvoldoende financiële middelen Aanpak – Goede communicatie

Tabel 4.3: overzicht van de resultaten professionals ingedeeld naar de motieven

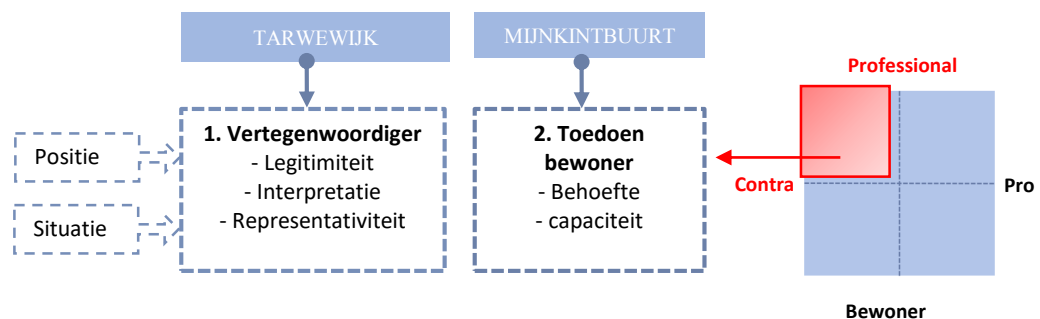
MOTIEVEN BEWONERS

Hoofdmotieven professionals	Motieven + kenmerken
1. <i>Vertegenwoordiger</i>	Legitimiteit – Geen democratie: gemeente beslist – Niet gehoord – Kwaliteit van het beleid – Verkeerd keuzes & beeld – Gedwongen verlaat – Niet vertegenwoordigd
2. <i>Toedoen bewoner</i>	Behoefte – Bewoner wel behoefte – Ontevredenheid en geen begrip plannen – Tevreden over de wijk Capaciteit – Taal en cultuurbarrière Deskundigheid – Kennen hun wijk
3. <i>Netwerk</i>	Sociale cohesie/Sociale doelen – Prettig wonen met elkaar – Werken samen tegen plannen gemeente Verticale cohesie – Afstand bewoners – overheid groter
4. <i>Proces</i>	Aanpak – Slechte communicatie Fasen – Niet moment belangrijk

Figuur 4.6: overzicht van de resultaten bewoners ingedeeld naar de motieven

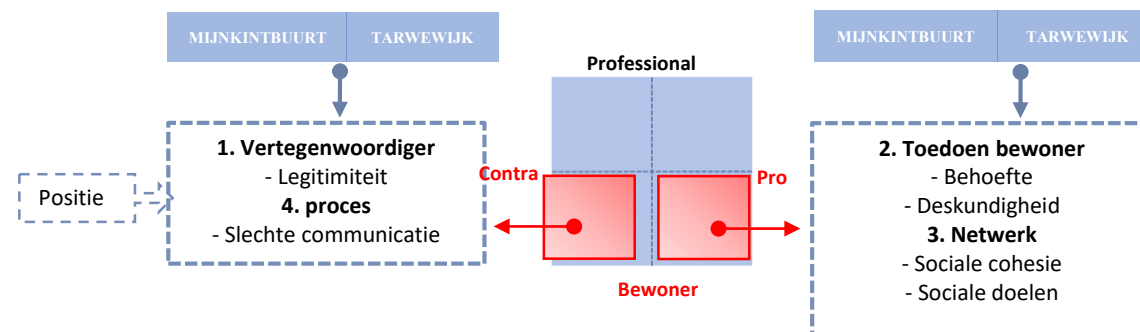
Casestudies

PRAKTIJK PROFESSIONALS

Figuur 4.6: schematische weergaven invulling motieven professionals in het raamwerk

PRAKTIJK BEWONERS

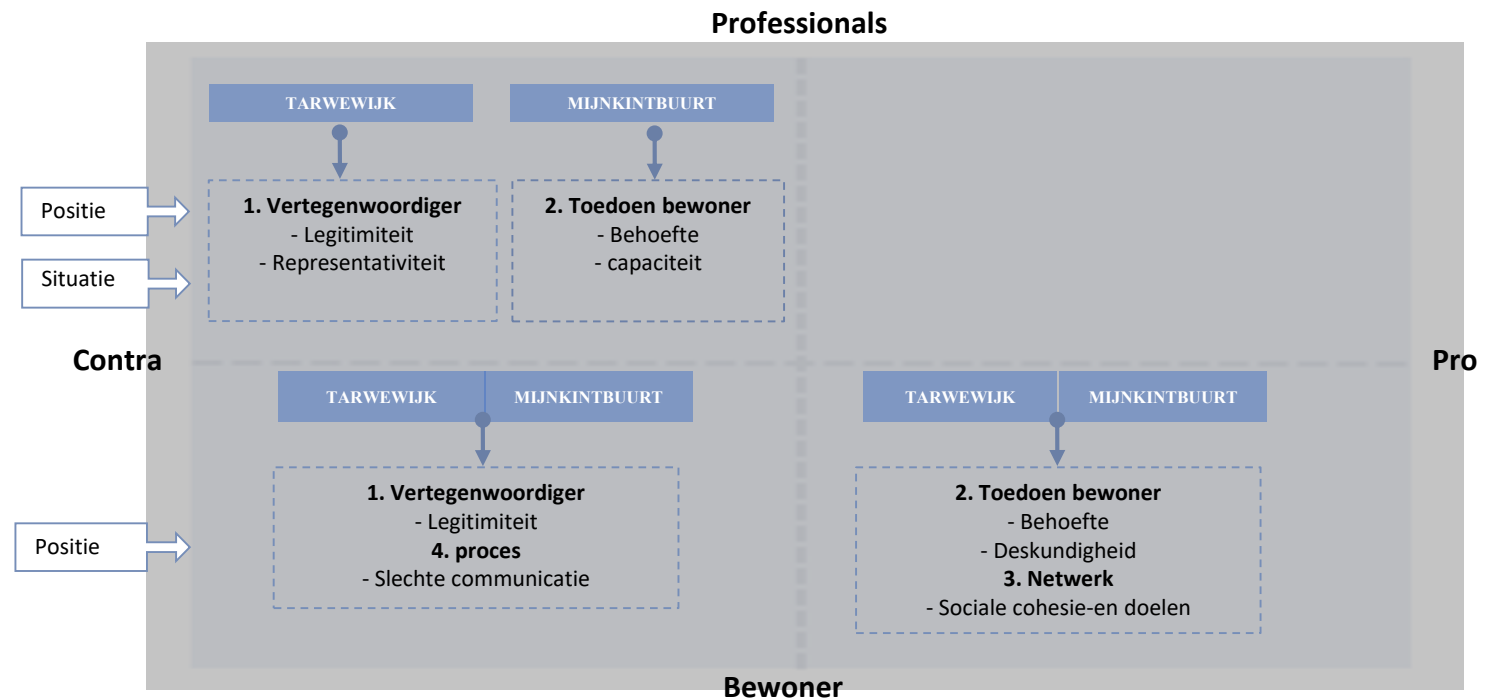

Figuur 4.7: schematische weergaven invulling motieven bewoners in het raamwerk

Conclusie case studies

TARWEWIJK EN MIJNKINTBUURT

- Geen Toolkit ingezet
- Geen kans geboden voor betrokkenheid van bewoners
- Bewoners hebben een slechte waardering

Figuur 4.8: schematische weergaven motieven professionals en bewoners in raamwerk

Casestudies

Opzet interviews

Gebiedsvisie

Uitvoeringsniveau

Resultaten

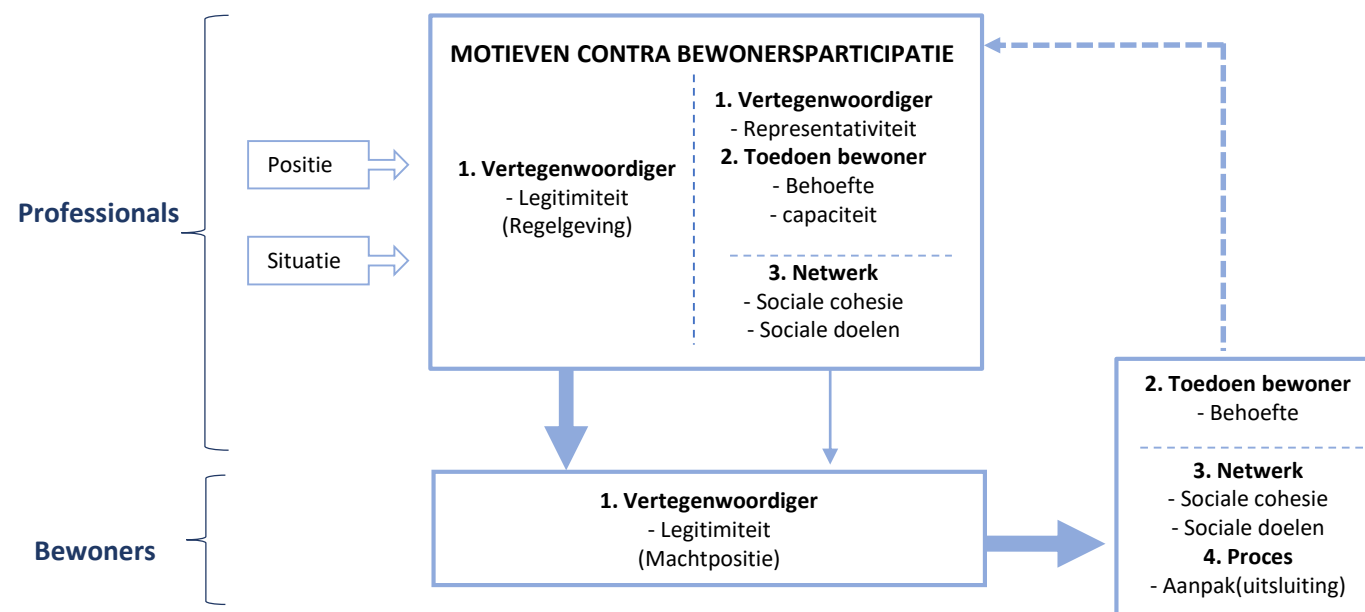
Praktijk professionals

Praktijk bewoners

Conclusie praktijk

CONCLUSIE PRAKTIJK

Uitwerking motieven in de praktijk

Figuur 4.9: schematische weergaven uitwerking doorslaggevende motieven professionals en bewoners.

Conclusie

Conclusie deelvragen

Eindconclusie

Conclusie deelvragen 1

Hoe wordt in de literatuur bewonersparticipatie benaderd door professionals?

Benadering:

- ▶ Verschillende benaderingen in literatuur
- ▶ 4 hoofdmotieven

Conclusie

Conclusie deelvragen

Eindconclusie

Conclusie deelvragen 2

Hoe wordt bewonersparticipatie benaderd door professionals in Rotterdam?

Benadering:

1. Niet middels de Toolkit
2. *Doorslaggevende motieven:* Vertegenwoordiger (legitimiteit) en toedoen bewoner. *Richtinggevend:* positie, situatie en ervaring
3. Gebiedsvisie en uitvoering: toedoen bewoner, deskundigheid (of legitimiteit?)

= Procesding

Conclusie

Conclusie deelvragen

Eindconclusie

Conclusie deelvragen 3

Wat is de praktijk van bewonersparticipatie in Rotterdam en hoe wordt dat gewaardeerd door bewoners?

Praktijk en waardering

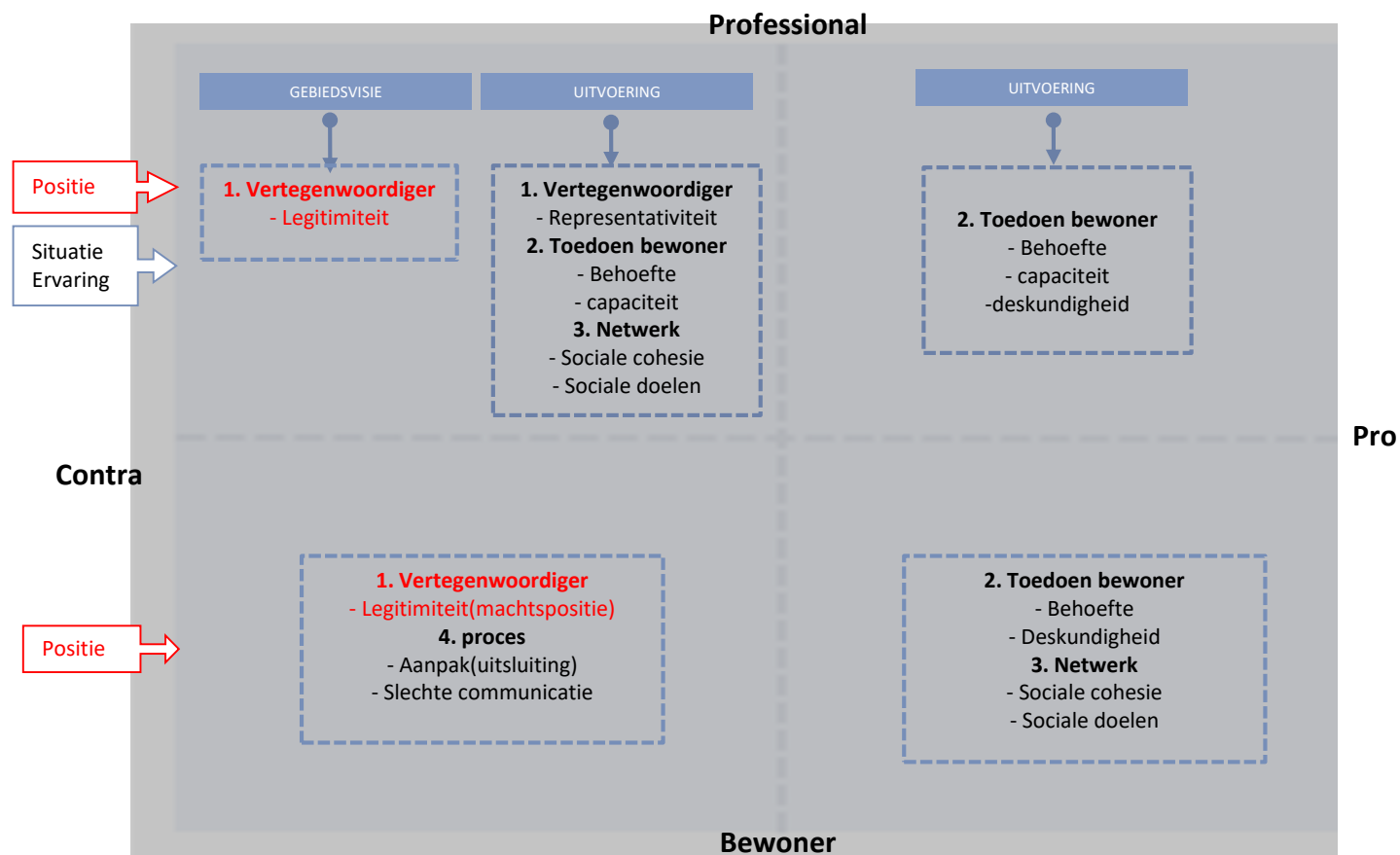
1. Geen betrokkenheid (geen toolkit)
2. Slechte waardering: Negatieve uitwerking
3. Verschil in motieven professional – bewoner
4. Doorslaggevende motief: legitimiteit.
Richtinggevende: positie (deels situatie)
5. Gebiedsvisie en uitvoering: Legitimiteit
= machtsding

Eindconclusie

EINDCONCLUSIE

Een verschil tussen

- (1) professionals – bewoners.
- (2) twee niveaus, gebiedsvisie en uitvoering.

(1) Een verschil tussen professionals - bewoners

Conclusie

Conclusie deelvragen

Eindconclusie

Hoofdmotief vertegenwoordiger:

Legitimiteit

Regelgeving

NPRZ / Woonvisie 2015

= speelveld met kaders

Machtspositie

Vanuit macht concrete
beslissingen

Bewoners niks in te brengen

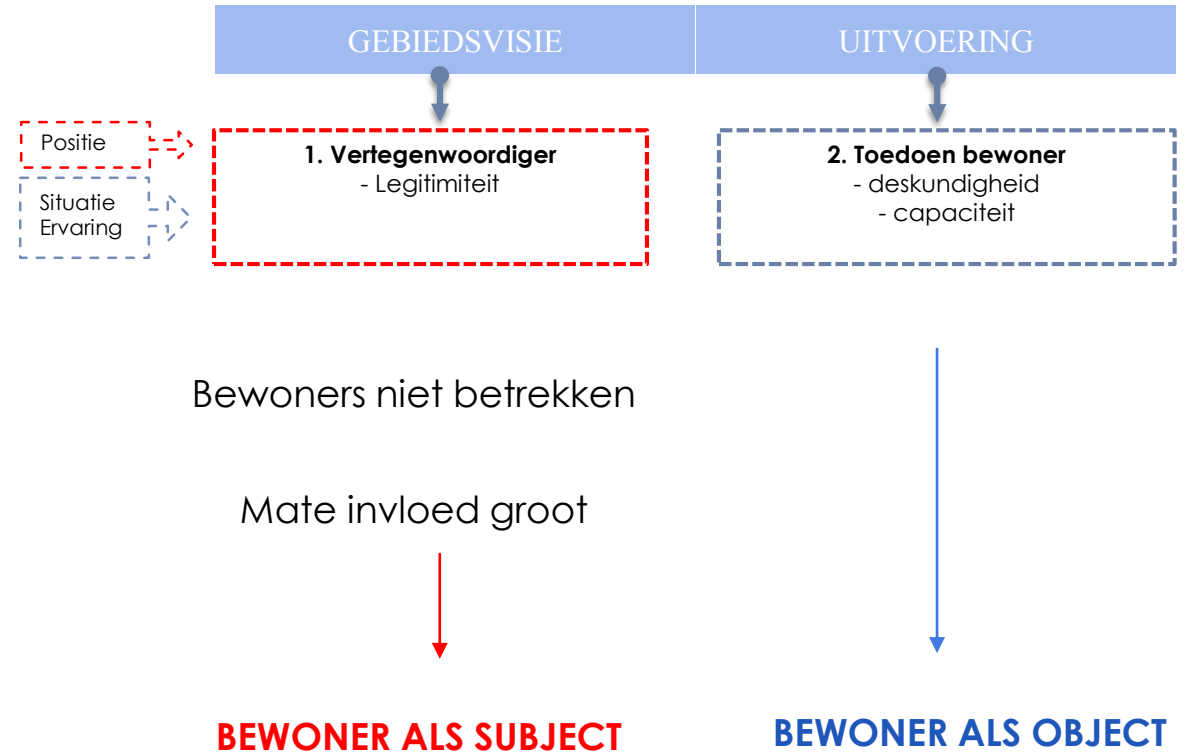
= uitsluiting → geen behoefte meer

Conclusie

Conclusie deelvragen

Eindconclusie

(2) Een verschil op beiden niveaus

Meer een machtskwestie !

Afsluiting

Aanbeveling

Reflectie

AANBEVELING

Praktijkonderzoek

- ▶ Voorkom uitsluiting
- ▶ Wees eerlijk
- ▶ Goede communicatie
- ▶ Stimuleren
- ▶ Deskundigheid inzetten

Vervolgonderzoek

- ▶ Aantal (grotere steekproef)
- ▶ Keuze (niet alle motieven)

Afsluiting

Aanbeveling

Reflectie

REFLECTIE

Product

- ▶ Toepassing Toolkit onduidelijk
- ▶ Doorslaggevende motief: bewonersparticipatie minimaal
- ▶ Sterke aanwezigheid machtspositie !

Product tekort gedaan:

- ▶ Aantal interviews bewoners
- ▶ Keuze casestudie

Afsluiting

Aanbeveling

Reflectie

REFLECTIE

Proces

- ▶ Elementen centraal gesteld (toolkit, paradox)
- ▶ Analyseren gebiedsvisie

EINDE

VRAGEN ?